

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w sprawie dalszej subwencji na zalesienie
wydm piaszczystych w kraju.

Wysoki Sejmie !

Uznając niewątpliwe korzyści, jakie przynosi krajowi zalesienie wydm piaszczystych, nie tylko przez przysparzanie gruntów zdalnych do produkcji, ale także przez korzystne oddziaływanie na stosunki klimatyczne, zatwierdził Wysoki Sejm bez zmiany projektu Wydziału krajowego oparte na zestawieniach c. k. krajowego inspektoratu lasowego (z dnia 21. stycznia 1890 roku L. W. 9553.), ażeby na zalesienie dosyć znacznej ilości morgów wydm piaszczystych, pastwisk, które się na lotne piaski przekształciły, lub nieużytków. przyznać pewnym okręgom roboczym dalszą roczną subwencję jeszcze na szereg lat, pomimo, iż według programu dziesięcioletniego zalesienia z roku 1887 cały obszar do zalesienia wyznaczony, winien był być zupełnie zakulturowany. Wskutek bowiem nieprzyjaznych wpływów elementarnych, uległy kultury w latach 1888 i 1889 prawie zupełnemu zniszczeniu a oprócz tego obszar pozostałych a nie zalesionych przestrzeni obejmował w ówczas przeszło 1400 morgów.

W myśl więc uchwały Wys. Sejmu z dnia 29. listopada 1890 uzyskały następujące okręgi subwencye z funduszów krajowych :

1. Okręg roboczy *Tarnobrzęski* kwotę 1220 zł. rozłożoną na 4 lata, począwszy od roku 1891 po 305 zł.

2. Okręg roboczy *Jarosławsko-Cieszanowski* kwotę 2800 zł. rozłożoną na lat 7, począwszy od roku 1891 po 400 zł. rocznie.

3. Okręg roboczy *Jaworowsko-Mościski* kwotę 1600 zł. rozdzieloną na 4 lata, począwszy od roku 1891 po 400 zł. rocznie.

W powyższej uchwale został pominięty tylko okręg roboczy w powiecie Niskim, który w myśl uchwały Wys. Sejmu z dnia 22. stycznia 1887 przeznaczoną miał subwencję w kwocie 700 zł. rocznie do końca grudnia 1893 roku.

Zdawało się, że prace około zalesień wydm piaszczystych we wszystkich powiatach ukończone zostaną według programu, a więc wtedy, gdy ustaną subwencye przez Wysoki Sejm dla pojedynczych okręgów uchwalone.

Tymczasem posuchy w ostatnich latach, a więcej jeszcze uszkodzenia kultury przez pędraki i chrząszcze majowe spowodowały, że już okręg Niski, w którym najwcześniej

roboty około zalesień ustać powinny, zgłosił się z prośbą o wyjednanie przedłużenia subwencji. dopóki 407 morgów, które z końcem roku 1893 pozostały do zalesienia, nie zostaną pokryte kulturą leśną. Z tych 407 morgów przy danych siłach roboczych i dotychczasowych funduszach na ten cel uzyskiwanych można było liczyć, że około 100 morgów będą corocznie zalesione.

Wysoki Sejm opierając się na sprawozdaniu Wydziału krajowego i na wykazie stanu rzeczy dokonany przez c. k. krajowy inspektorat lasowy, przychylił się do prośby tego powiatu i uchwałą z dnia 12. lutego 1894. wyznaczył na koszt dalszego zasielenia wydm piaszczystych w powiecie Niskim kwotę 2.480 zł. płatną w 4 rocznych ratach po 620 zł. począwszy od 1. stycznia 1894 roku.

Skutkiem tego więc w budżet na rok 1895. ustawił Wysoki Sejm następujące kwoty:

Na zalesienie wydm piaszczystych

a)	w okręgu roboczym	Tarnobrzeg	300 zł.
b)	"	" Jarosław-Cieszanów	400 "
c)	"	" Jaworów-Mościska	400 "
d)	"	" Nisko (II. rata)	620 "
e)	"	" Kraków	100 "

Razem przeto 1820 zł.

Dla okręgu roboczego Tarnobrzieskiego, Jaworowsko-Mościskiego i Krakowskiego wygasają subwencje z końcem roku 1895, zaś okręg roboczy Niski i Jaworowsko-Cieszanowski zastrzeżoną mają subwencję, pierwszy w rocznej kwocie 620 zł., drugi w rocznej kwocie 400 zł., jeszcze na rok 1896 i 1897, co czyni łączną kwotę 2040 rozłożoną po 1020 zł. na przeciąg dwóch lat.

Szczegółowego sprawozdania o postępie prac około zalesienia wydm piaszczystych nie mógł przedłożyć Wydział krajowy Wysokiemu Sejmowi na ubiegłej sesji sejmowej nie mając materiałów, które c. k. inspektorat lasów Wydziałowi krajowemu podawał, a które stanowiły podstawę przedstawienia prac około zalesienia wydm piaszczystych w ostatnim t. j. 1893 roku.

Wskutek bowiem prac przygotowawczych do wystawy krajowej c. k. krajowy inspektorat lasów nie był w stanie na czas ukończyć zestawień i dopiero z końcem stycznia b. r. (L. W. 3296) wypracowanie takie otrzymaliśmy.

Alegat 1.

Obecnie możemy podać (alegat 1.) wyciąg ze sprawozdania c. k. kraj. inspektoratu lasów, wystosowanego do c. k. Namiestnictwa z dnia 20. grudnia 1894, a który został nam przesłany odezwą c. k. Namiestnictwa z dnia 16. stycznia 1895, l. 3878. Przedstawia on w krótkości sprawozdanie z wyniku robót dokonanych w roku 1893 przy zalesieniu wydm, oraz projekt zalesień na r. 1894.

Z początkiem wiosny b. r. otrzymaliśmy przy odezwie c. k. Namiestnictwa z dnia 8. kwietnia b. r. l. 22519 nadesłany wyciąg ze sprawozdania c. k. krajowego inspektoratu lasów z postępu robót około zalesienia wydm piaszczystych w kraju w roku 1894 wraz z wykazami robót w roku 1894 przeprowadzonych i programem robót na r. 1895 projektowanych. Wyciąg taki dołączamy jako alegat 2.

Alegat 2.

W organizacyi pracy nad zalesieniem zajdą pewne zmiany. Celem przeprowadzenia zalesienia wydm piaszczystych zostaną na koszt państwa ustanowieni 4. leśnicy, którzy w myśl rozporządzenia Wys. c. k. Ministerstwa rolnictwa mają się zwać pomocnikami lasowymi, a z których na razie po jednym otrzymają powiaty Tarnobrzeg, Nisko, Cieszanów i Jaworów.

Wydmy w powiecie Jaworskim położone, celem możliwego skoncentrowania roboty ewentualnie szybkiego ukończenia zalesień, zostaną przydzielone 2 pomocnikom w ten sposób, iż część północna powiatu Jaworowskiego będzie przydzieloną pomocnikowi, którego miejscem pobytu jest Cieszanów, zaś reszta powiatu Jaworowskiego pozostanie przy pomocniku, którego miejscem zamieszkania jest Jaworów.

Robocizny do przeprowadzenia kultury potrzebne, jak to zawsze dotychczas się działo, mają bezpłatnie dostarczać dotyczące gminy. Wszelkie koszty z zalesieniem wydym piaszczystych połączone, ponosi fundusz krajowy, ewentualnie gminy, które na swój koszt zalesienia przeprowadzają, z wyjątkiem kosztów potrzebnych na utrzymanie pomocników lasowych, które ma opędzać skarb państwa.

C. k. Ministerstwo rolnictwa udzielając reskrytem z dnia 2. lipca L. 1894, 7378 na skutek uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 12. lutego 1894 tymczasowo na rok 1894, subwencyi na wynagrodzenie dla leśnika zatrudnionego przy zalesieniu wydym piaszczystych w powiecie Niskim — o czym c. k. Namiestnictwo zawiadomiło Wydział krajowy odezwą z dnia 22. lutego l. 13258 — poleciło c. k. Namiestnictwu ze względu, że z końcem roku 1894 nływały subwencye tak państwowe jak i krajowe udzielone na przeprowadzenie zalesienia wydym w powiatach Jaworowskim, Mościskim i Tarnobrzeskim — sporządzić i przedłożyć sobie program zalesienia wydym piaszczystych w całym kraju, na całe następne dziesięciolecie t. j. na czas od roku 1895 do roku 1904.

Stosownie do tego polecenia przedłożyło c. k. Namiestnictwo żądany program c. k. Ministerstwu a podnosząc doniosłe znaczenie tych robót dla interesowanych gmin i właścicieli wydym i przyległych gruntów oraz dla ogólnej kultury kraju, przedstawiło wniosek o dalsze poparcie tego przedsięwzięcia z funduszków państwowych. Reskrytem z dnia 9. lutego b. r. l. 25183 aprobowano c. k. Ministerstwo rolnictwa ten program i oznajmiło, że poprze te roboty w granicach programem zakreślonych przez dostarczenie potrzebnego do ich wykonania personelu leśnego pod warunkiem, że fundusz krajowy oraz interesowane gminy pokryją resztę kosztów z zalesieniem połączonych (wliczając w to także dostarczenie potrzebnych robotników).

Zalesienie wydym piaszczystych w kraju rozpoczęto w roku 1878 ujmując prace te w pewien system i program, na pewien czas z góry określony. Początkowo ograniczono się tylko na dwa powiaty t. j. Nisko i Tarnobrzeg rozciągając w następnych latach akcyę zalesienia i na inne powiaty t. j. Cieszanów, Jarosław, Mościska, Jaworów, Sokal, Rzeszów, Przemysły i Rawę.

Praca około zalesienia wydym podjęta a prowadzona w pierwszym ośmioleciu przez c. k. inspektora lasowego Hołowkiewicza, wykazała pod każdym względem rezultaty dodatnie, co też zachęciło c. k. Ministerstwo rolnictwa i Wydział krajowy do dalszego popierania tego przedsięwzięcia. Pracą tą kierował od początku, to znaczy od roku 1878 i kieruje nią do tej pory bez przerwy c. k. krajowy Inspektorat lasowy przy c. k. Namiestnictwie we Lwowie, a to w ten sposób, że sporządza projekty zalesienia wydym na pojedyncze powiaty, z uwzględnieniem przestrzeni zalesić się mającej każdego roku, kosztów z tym zalesieniem połączonych itp. Pracę zalesienia wykonywali leśnicy mianowani przez c. k. Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym dla poszczególnych powiatów i przez c. k. kraj. inspektorat leśny nadzorowani.

Funduszków na zalesienie dostarczał częściowo skarb państwa, opłacając leśników kierujących pracami, po części fundusz krajowy; zaś pojedyncze gminy przyczyniały się do tego dostarczeniem robocizny pieszej i ciągłej bezpłatnie. Wydmy są w niektórych powiatach wyłącznie, zaś w innych przeważnie w posiadaniu włościan lub gmin.

Według planu z r. 1883 przestrzeń wydm piaszczystych wymagających zalesienia obliczoną była na 3789 hektarów. Z tego zalesiono wprawdzie w czasie od r. 1883 do 1894 ogółem 3510 hektarów tak, iż z końcem r. 1894 powinno było pozostać do zalesienia tylko 279 hektarów. W skutek jednakże różnych wpływów elementarnych, głównie zaś w skutek uszkodzeń przez pędzaka i posuchę uległo, z zalesionej już przestrzeni 3510 hektarów, zniszczeniu 1320 hektarów, które ponownego zalesienia wymagają tak, że przestrzeń rzeczywiście jeszcze zalesienia wymagająca a pozostała z tej, którą w roku 1883 na 3789 hektarów obliczono z końcem roku 1894 równałaby się 1599 hektarom. Przedłożenia tego wymiaru nie mogły się jednak opierać na zupełnie pewnych liczbach. W okręgach roboczych nadzorca wydm zaczęli się dopiero zajmować w r. 1890 pomiarem i zakładaniem dokładnego katastru zalesionych i jeszcze zalesić się mających przestrzeni piasków lotnych i nieużytków. Wydział krajowy wskutek tego odniósł się w roku 1891 do c. k. Namiestnictwa z prośbą o zarządzenie, ażeby kataster przestrzeni zalesionych i zalesić się mających jak najrychlej został wykonany a następnie, aby był należycie utrzymywany. Według zawiadomienia c. k. Namiestnictwa z r. 1892 założenie katastru wyżej wspomnianego jest w toku — postępuje jednakże wolno, a o ukończeniu tych czynności nie miał Wydział krajowy dotąd urzędowego zawiadomienia.

Jednak według katastru wydm piaskowych przez c. k. krajowy Inspektorat lasowy założonego, a przedstawionego na wystawie krajowej, cyfra przedstawiająca z końcem roku 1894 obszar wydm piaskowych potrzebujących zalesienia, różni się od poprzednio na 1599 hektarów pod niej, gdyż wynosi tylko 1512 hektarów z tych w powiecie

Cieszanów	250.05 hektarów
Mościska	230.86 "
Jaworów	128.94 "
Tarnobrzeg	172.76 "
Nisko	258.96 "
w innych powiatach	470.00 "

jak to przekonać się można z poniżej przedstawionego programu zalesienia wydm piaszczystych na dziesięciolecie od 1895 do 1904; który na podstawie projektów, dla każdego powiatu osobno opracowanych a nam przez c. k. kraj. inspektorat lasowy dostarczonych, tutaj podajemy.

L. porządkowa	P o w i a t	Łączna przestrzeń zalesień			Zalesienie wyszczególnionej obok przestrzeni może być wykonane w przeciągu	Zatem wypad zalesień corocznie
		Morgów	Sążni	Hektarów	l a t	Hektarów
1	Cieszanów	434	819	250 0 5	10	25 0 0
2	Jaworów	401	291	230 8 6	10	23 0 8
3	Mościska	224	132	128 9 4	10	12 8 9
4	Rawa	603	1175	347 4 3	10	34 7 4
5	Sokal	214	—	123 1 5	5	24 6 3
6	Nisko	450	—	258 9 6	10	25 9 0
7	Tarnobrzeg	300	340	172 7 6	10	17 2 8
	Razem	2627	1157	1512 1 5	—	163 5 2

Wydmy w powiatach Cieszanów, Jaworów, Mościska, Nisko i Tarnobrzeg należą do tych, które już w ubiegłym dziesięcioleciu zalesiano, które jednak z powodu uszkodzeń przez owady i elementarne wypadki muszą być ponownemu zalesieniu poddane.

Wydmy w powiecie Rawskim, wymagają zalesienia ze względów na dobro publiczne tem bardziej, iż Wydział powiatowy w Rawie o to się stara i przedłożył c. k. Starostwu w Rawie prośby dotyczących gmin, o czym równocześnie z projektem zalesień zostaliśmy zawiadomieni.

Gmina Parchacz wniosła prośbę do Wys. Sejmu w roku 1893 o subwencyę na zalesienie wydm obejmujących obszar 123.15 hektarów, obowiązując się oprócz bezpłatnej robocizny płacić na cele zalesienia z funduszków gminnych rocznie pewną kwotę.

Wysoki Sejm udzielił na cele zalesienia wydmy w Parchaczu subwencji w r. 1894 w kwocie 200 zł. (uchwałą z dnia 12. lutego 1894) pod warunkiem, że taką samą sumę użyje ta gmina na ten cel, a fundusze te w raz z pomocą skarbu państwa uzyskać się mającą, użyte będą pod kierunkiem fachowego organu.

Skoro gmina Parchacz wstawiła do budżetu gminnego kwotę równającą się wysokości subwencji krajowej i ze strony c. k. Namiestnictwa zapewnioną została pomoc techniczna do pokierowania zalesieniem, wyasygnował Wydział krajowy subwencyę gminie Parchacz przez Wys. Sejm przyznaną.

C. k. Namiestnictwo w projekcie swym wysłanym do c. k. Ministerstwa rolnictwa przedstawiło wniosek, żeby ze względu na odległość pola roboczego, tudzież ze względu na tę okoliczność, że w pobliżu wydmy jest do dyspozycji ukwalifikowany leśnik prywatny, który pod kierunkiem c. k. krajowego inspektora lasowego zalesienie przeprowadzić może, do zalesienia wydmy w Parchaczu ze względów oszczędnościowych nie ustanawiać osobnego leśnika, lecz czynność tę poruczyć za rocznem wynagrodzeniem jednemu przez c. k. krajowy inspektorat lasowy wskazanemu leśnikowi prywatnemu i na ten cel na cały czas trwania zalesień ze skarbu państwa przeznaczyć osobną subwencyę w kwocie 200 zł.

Odezwą z dnia 9. czerwca 1895, l. 47382 c. k. Namiestnictwo zakomunikowało nam odpowiedź c. k. Ministerstwa rolnictwa w sprawie subwencji Parchacza donosząc, że c. k. Ministerstwo rolnictwa przychyliło się do wniosku c. k. Namiestnictwa i przyrzekło udzielić ze swego etatu na cel zalesienia wydmy w Parchaczu przez przeciąg pięciu lat od r. 1895 począwszy, subwencyę w rocznej kwocie nie wyższej niż 200 zł. pod warunkiem, że Wydział krajowy i gmina Parchacz przyczynią się do kosztów tego zalesienia kwotą roczną równą subwencji państwowej.

W ten sposób według programu zatwierdzonego przez c. k. Ministerstwo rolnictwa na przeciąg dziesięcioletni, miałoby być zalesienie przeprowadzone na wydmach położonych w obrębie powiatów politycznych: cieszanowskiego, jaworowskiego, mościskiego, rawskiego, sokalskiego, niskiego i tarnobrzeckiego na łącznym obszarze 1512.15 hektarów czyli 2.627 morgów 1157 □ sążni.

Obszar wydm, któryby w ciągu dziesięciolecia od r. 1895 do 1904 poddany został c o r o k u zalesieniu, wynosiłby 163.52 hektarów.

Z wykazu subwencji udzielonych z funduszu krajowego na zalesienie wydm piaszczystych od chwili rozpoczęcia robót t. j. 1878 po koniec r. 1895, który jako alegat 3. jest dołączony, tudzież ze sprawozdań c. k. krajowego inspektoratu lasowego, okazuje się, że na cele zalesienia wydm piaszczystych w czasie od roku 1878 po koniec roku 1894 wypłacono tytułem subwencji:

Ze skarbu państwa	44.700 zł.
z funduszów krajowych	33.882 „

Dodawszy do tego koszt a względnie wartość robocizny pieszej i ciągłej, jaką gminy dostarczyły, licząc jeden dzień robocizny ciągłej po 1 zł. a pieszej po 20 centów, obliczony na 11.080 zł — okaże się, iż obszar wydm piaszczystych w latach od 1878 do 1894 zalesiony t. j. 2190 hektarów, kosztował około 89.662 zł. z czego wynikałoby, że jeden hektar zalesienia wydm piaszczystych kosztował:

w gotówce	35 zł. 88 ct.
w robociznie	5 „ 06 „
Razem	40 zł. 94 ct.

Fundusz krajowy przyczynił się do zalesienia jednego hektaru wydm kwotą 15 zł. 43 ct. Biorąc tę cyfrę za podstawę, dochodzimy do tego wyniku że do zalesienia pozostałych z końcem 1884 1512 hektarów wydm musiałby się w danym razie kraj przyczynić kwotą 23.330 zł. rozłożonych podług projektu c. k. krajowego inspektoratu lasowego na lat 10, czyli rocznie kwotą 2.333 zł. C. k. krajowy inspektorat lasowy, biorąc podobną cyfrę za podstawę obliczenia wydatku rocznego z funduszów krajowych na zalesienie wydm na 163.52 hektarów rocznie, dolicza jeszcze pewną nadwyżkę kosztów z powodu ewentualnego podwyższenia cen nasion itp. a przeciwstawiając wydatek roczny ze skarbu państwa, który ma wynieść co najmniej 3000 zł. na wynagrodzenie personelu, zaznacza, że udział państwa w kosztach przez to były większym od subwencji krajowej. Wskutek tego żąda okrągło kwoty 2500 zł. rocznie jako subwencji krajowej.

Wydział krajowy po zasięgnięciu opinii krajowej komisji rolniczej, odezwą do L. W. 59.052 oznajmił c. k. Namiestnictwu, że godząc się w zupełności na rozkład prac w programie c. k. Namiestnictwa podany, dążyć będzie z całą usilnością, aby rozpoczętą akcyę zalesienia wydm piaszczystych, na którą kraj już nie małe ofiary ze względu na doniosły cel poniósł, do skutku doprowadzić i u Wysokiego Sejmu wyjednać potrzebne fundusze, które obok pomocy państwa i powiatów wystarczą na dokonanie prac programem objętych. Zauważył jednak, iż kwota, którą przyczyniał się fundusz krajowy do zalesienia jednego hektara obliczona przez c. k. Namiestnictwo na podstawie wydanej za rok 1893. całej subwencji krajowej jest cokolwiek za wysoką.

Przy zalesieniu bowiem obszaru wydm piaszczystych wynoszącego 2190 hektarów, pominiętą została ta okoliczność, że znaczny procent całej przestrzeni zalesionej musiała być poddana powtórnemu zalesieniu bądź to wskutek klęsk elementarnych, bądź to wskutek zniszczenia przez owady szkodliwe tak, że przestrzeń zalesiona o cały ten procent zwiększoną została. Nie można też pominąć i tej okoliczności, że doświadczenia przez dłuższy czas już poczynione, powinny także wpłynąć na umniejszenie tej powierzchni, przy której zajdzie potrzeba ponownego zalesienia. Z tych powodów powinna do zalesienia w jednym roku 163.52 hektarów wystarczyć z funduszu krajowego niższa kwota, aniżeli podana przez c. k. Namiestnictwo.

Wydział krajowy sądzi, że kwota 2.000 zł. pokryje w zupełności koszta przypadające na fundusz krajowy a do zalesienia owych 163.52 hektarów potrzebne, wnosi też o uchwalenie takiej kwoty.

W razie przychylniej uchwały Wysokiego Sejmu ustaną subwencye uchwalone na przeciąg lat 1896 i 1897 dla dwóch okręgów roboczych mianowicie: Jarosławsko-Ciechanowskiego i Niskiego, zachodzi zatem potrzeba formalnego cofnięcia uchwał Wys. Sejmu odnoszących się do tych subwencyj.

Kwota obliczona na 2000 zł., jaką fundusz krajowy miałby się przyczyniać do kosztów zalesienia, podana została łącznie a zatem odmiennie od dotychczasowego sposobu obliczania subwencji potrzebnej dla każdego poszczególnego powiatu z osobna. Stało się to wskutek tego, że c. k. Ministerstwo rolnictwa zatwierdzając projekt prac na przyszłe dziesięciolecie wyraziło życzenie, aby ze względu na rozrzucone położenie poszczególnych wydm i siły, któremi dla nadobu robót rozporządzać można, roboty zostały ile możności skoncentrowane, względnie aby nie przeprowadzono robót we wszystkich powiatach równocześnie, lecz w miarę ukończenia robót w jednym powiecie przystępować do robót w dalszych powiatach tak jednak, aby ułożony na całe dziesięciolecie program został całkowicie wykonany.

Odezwą c. k. Namiestnictwa l. 47382 z dnia 9. czerwca b. r. zawiadomionym został Wydział krajowy, że restryktem z 17. maja 1895 l. 5947 zarządziło c. k. Ministerstwo rolnictwa zmianę w organizacji służby leśnej zatrudnionej przy zalesieniu wydm piaszczystych, w szczególności poleciło c. k. Namiestnictwu z końcem czerwca 1895 uwolnić leśników, którzy kierowali doład robotami około zalesienia wydm a przyjąć natomiast pomocników lasowych, którzy roboty te będą nadal prowadzić pod nadzorem c. k. techników inspekcji leśnej.

Wskutek tego uwolniło c. k. Namiestnictwo leśników Wiktora Gutwińskiego w Tarnobrzegu, Konstantego Linderskiego w Jaworowie, Władysława Skrzyszowskiego w Cieszanowie i Józefa Kułaczkowskiego w Nisku od dalszego pełnienia wspomnianych wyżej obowiązków i zarządziło odebranie znajdujących się w ich przechowaniu rzeczy jak map, wykazów, rekwizytów, materiałów, nasion itp.

W końcu zawiadomiło nas c. k. Namiestnictwo w wspomnianej wyżej odezwie że c. k. Ministerstwo rolnictwa zezwoliło na ustanowienie pomocników lasowych pod warunkiem, że rokowania z Wydziałem krajowym oraz pertraktacje wdroyć się mające z interesowanymi gminami, celem zapewnienia potrzebnej subwencji z funduszków krajowych na pokrycie kosztów na całe dziesięciolecie doprowadzą do pożądanego rezultatu.

Z podanych powyżej powodów Wydział krajowy wnosi.

Wysoki Sejm raczy uchwalić :

I. Sejm uchyla uchwałę swoją z dnia 12. lutego 1894, którą wyznaczył na koszt dalszego zalesienia wydm piaszczystych w powiecie Niskim kwotę 2.480 zł. płatną w 4 rocznych ratach po 620 zł. począwszy od 1. stycznia 1894.

II. Sejm uchyla uchwałę swoją z dnia 29. listopada 1890 roku, którą wyznaczył na koszt zalesienia wydm piaszczystych i nieużytków dla okręgu roboczego jarosławsko-cieszanowskiego kwotę 2.800 zł. rozłożoną na lat 7, począwszy od roku 1891 po 400 zł. rocznie.

III. Sejm wyznacza na koszt dalszego zalesienia wydm piaszczystych w powiatach: Cieszanów, Jaworów, Mościska, Rawa, Sokal, Nisko i Tarnobrzeg kwotę 20.000 zł. płatną w 10 ratach rocznych po 2.000 zł. począwszy od 1. stycznia 1896.

IV. Na wypłatę wyżej wymienionej subwencji otwiera Sejm Wydziałowi krajowemu kredyt do wysokości 2.000 zł. i kwotę tę wstawia do rubr. XV. budżetu na rok 1896.

V. Sejm upoważnia Wydział krajowy do wypłacenia subwencji powyższej pod warunkiem, że

1) właściciele wydm piaszczystych, które mają być zalesione dostarczą bezpłatnie potrzebnej robocizny do wykonania wszelkich prac około projektowanych zalesień, niemniej grunt pod szkółki i potrzebny do ogrodzenia materiał.

2) że c. k. Rząd będzie utrzymywał swoim kosztem pomocników lasowych fachowo wykształconych, którzyby pod nadzorem c. k. techników inspekcyi leśnej pracami około zalesienia kierowali, a nadto Wydziałowi krajowemu zastrzega się prawo ingerencyi kontroli co do sposobu użycia subwencyi z funduszu krajowego niniejszą uchwałą wyznaczonego.

**Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz
z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.**

We Lwowie dnia 6. grudnia 1895.

Marszałek krajowy :

Stanisław hr. Badeni w. r.

Sprawozdawca :

Romanowicz w. r.

Członek Wydziału krajowego.

Alegat 1. do sprawozdania Wydziału kraj. LW. 78.342 95.

Wyciąg ze sprawozdania c. k. krajowego Inspektoratu lasów z dnia 20. grudnia 1894. L. 407/J. I. wystosowanego do c. k. Namiestnictwa we Lwowie.

C. k. krajowy inspektorat lasów przedkłada sprawozdanie z wyniku robót uskuteczniionych w roku 1893. przy zalesieniu wydm piaszczystych w powiatach: Tarnobrzeg, Nisko, Jarosław, Cieszanów, Jaworów i Mościska oraz projekt zalesień, które na podstawie szczegółowo sporządzonych i właściwym leśnikom już przesłanych projektów uprawy w roku 1894. wykonane być miały.

Rezultat zalesień w ciągu roku 1893. dokonanych, o ile to przy lustracyi skonstatowano, jakkolwiek nie jest w zupełności zadawalający, przecież nie może być do najgorszych zaliczony, jeżeli się uwzględni, iż najwyższy procent uschniętych sadzonek tylko 35% wynosi.

Jak na piaski jest to rezultat niezły. zwłaszcza gdy się zważy, iż tutaj ma się do czynienia z tak niepokonanym wrogiem kultur sosnowych, jakim jest pędrak chrząszcza majowego (*Melolonta vulgaris*).

Gdyby nie ten nader szkodliwy owad, zalesienia wydm w r. 1893. wykonane byłyby najwyżej 3% uschnięcia wykazały. Jak to załączniki wykazują zalesiono w roku 1893. obszar 492.40 ha.

Z tego wypada: na poprawki 222.76 „
na nowe zalesienia 269.64 „

Powyższe zalesienia nie wliczając wynagrodzenia pobieranego ze Skarbu państwa przez ustanowionych leśników w rocznej kwocie 3150 zł. — ct. kosztowały w roku 1893. razem 1556 „ 94 „

Łącznie z wynagrodzeniem leśników wydano na zalesienia wydm w roku 1893. gotówką 4706 „ 94 „

Doliczywszy do tego wartość robocizny jaką odnośne gminy bezpłatnie dostarczyły, a mianowicie 5457 dni pieszych po 30 ct. przeciętnie w kwocie 1637 „ 10 „

Okażą się koszta zalesienia wydm piaszczystych w r. 1893. razem w kw. 6344 zł. 04 ct.

W obec tego okazuje się, iż zalesienie jednego hektaru kosztowało w r. 1893. gotówką 9 „ 57 „

W robociznie 3 „ 33 „

Razem 12 zł. 90 ct.

Koszta te za wygórowane uchodzić nie mogą, gdy się zważy, iż przy zalesieniu wydm napotyka się na trudności, z jakimi przy zalesieniu zrębów wcale nie ma się do czynienia.

Zwłoka w przedłożeniu niniejszego sprawozdania nastąpiła z tej przyczyny, iż w roku bieżącym c. k. technicy inspekcji leśnej i inne organa c. k. Inspektoratu lasowego zajęci zbyli robotami dla wystawy krajowej, tak, iż tylko najważniejsze sprawy bieżące mogły być załatwione. Projekty zalesienia wydm piaszczystych na r. 1894. zostały jednak poszczególnym leśnikom w czasie właściwym przesłane.

Alegat 2. do sprawozdania Wydziału kraj. LW. 78.342/95.

Wyciąg z sprawozdania c. k. krajowego Inspektoratu lasów z dnia 8. marca 1895. r. L. 83. wystosowanego do c. k. Namiestnictwa we Lwowie.

Dodatkowo do sprawozdania z dnia 1. marca 1895. L. 80. przedkładam Wysokiemu c. k. Namiestnictwu projekt robót mających się wykonać przy zalesieniu wydm piaszczystych w powiatach: Tarnobrzeskim, Niskim, Jaworowskim, Mościskim, Cieszanowskim i Sokalskim w ciągu roku 1895. z doniesieniem, że szczegółowe projekty uprawy przeprowadzić się mającej z nastaniem wiosny 1895. zostały równocześnie właściwym leśnikom z stosownem poleceniem doręczone.

Z projektu uprawy wydm piaszczystych na rok 1895. ułożonego, okazuje się, iż mają być zalesione w powiecie:

Tarnobrzeskim	27.0 hektarów
Niskim	40.6 „
Cieszanowskim	25.8 „
Jaworowskim	40.8 „
Mościskim	29.0 „

163.2 hektarów.

a oprócz tego ma być założona szkółka w powiecie Sokalskim na obszarze 12 arów w celu wypielęgnowania sadzonek dla przyszłego zalesienia wydmy w gminie Parchacz. Na założenie tej szkółki Wydział krajowy zobowiązał się wypłacić w roku 1895. kwotę 200 zł. a. w. Koszta z zalesieniem połączone z funduszu krajowego w r. 1895. dostarczyć się mające nie wliczając kosztów utrzymania leśników, które z subwencji państwowej bywają pokrywane, obliczono łącznie na 2.005 zł 30 ct.

Resztę szczegółów dotyczących się wykonania robót, użycia ku temu celowi potrzebnych materyałów i kosztów wykazuje cyfrowo projekt uprawy w odnośnych rubrykach.

Zarazem przedkładam wynik robót wykonanych przy zalesieniu wydm piaszczystych w r. 1894. wraz z szczegółowymi projektami robót za ten sam rok.

Rezultat zalesień w ciągu roku 1894. dokonanych rokował najlepsze nadzieje. Stan ten trwał do połowy lipca, do którego to czasu grunt piaszczysty po obfitych deszczach wiosennych posiadał taką ilość wilgoci, jaka do życia roślinności jest niezbędnie potrzebna. Gdy jednak w drugiej połowie lipca 1894. nastąpiły tropikalne upały i wytworzyły na wydmach piaszczystych temperaturę podrównikową, cała roślina poczęła obumierać i w kilku dniach została całkiem wypalona.

Tej okoliczności przypisać należy, iż w niektórych w dołączonym wykazie bliżej wymienionych miejscowościach wyginęło około 90% zaś w innych powiatach stosownie do właściwości gleby i położenia uszło 10–50% sadzonek.

Dalszym powodem uszkodzeń kultury w roku 1894. jest pędtrak. Plaga ta tak często omawiana w sprawozdaniach o zalesieniu wydm piaszczystych staje się coraz dotkliwszą, albowiem szkody przez pędtraka wyrządzone nie ograniczają się na kultury

nowo założone, lecz dosięgły także zarośla starsze, które już przed 10. laty założono i za zupełnie udane uważano.

W miejscowościach przez pędraka nawiedzanych rozpoczęto sposobem przetknięcia wprowadzać olchę czarną w przekonaniu, iż tym sposobem przeszkodzi się choć w części szkodom przez pędraka wyrządzanym gdyż olszyna należy do rodzaju drzew znoszących łatwo uszkodzenia, a nadto zagajniki olchowe bywają, o ile doświadczenie wskazuje przez pędraka omijane. Jako z załączonych wykazów powziąć można, zalesiono we wszystkich 7 powiatach w roku 1894. łącznie obszar 296·12 hektarów z tego przypada: na nowe zalesienia 142·19 „
na poprawki i uzupełnienia 159·93 „

Łączne koszta zalesienia wydm piaszczystych w roku 1894. wykonanych wynoszą gotówką 4733 zł. 99¹/₂ ct.

z której to kwoty wypłacono na cele samej roboty z funduszu krajowego 1583 zł. 99¹/₂ ct.

na wynagrodzenie leśników do zalesienia wydm, kosztem państwa utrzymywanych 3150 „ — „

Doliczywszy do tej kwoty wartość robocizny przez odnośne gminy bezpłatnie dostarczonej mianowicie:

1215 dni ciągłych po 1 zł. 1215 „ — „

3781 „ pieszych po 20 ct. 756 „ 20 „

Razem 1971 zł. 20 ct.

to ogólne koszta zalesienia wydm piaszczystych w r. 1894. przedstawiają kwotę 6705 zł. 19¹/₂ ct.

Zestawiwszy z jednej strony obszar wydm w ciągu roku 1894. zalesiony, który jak wyżej wykazano wynosi 296·12 ha z drugiej zaś koszta na ten cel w ciągu r. 1894. wyłożone okazuje się, iż zalesienie jednego hektara wydm piaszczystych kosztowało

gotówką 16 zł. — ct.

w robociznie 6 „ 66 „

Razem 22 zł. 66 ct.

a stosunkowo do tego, zalesienie jednego niższ. austr. morga wypada na 13 zł. 2 ct.

Koszta zaś kierownictwa robót z zalesieniem połączonych w ciągu roku 1894. dokonanych, biorąc za podstawę obliczenia obszar zalesiony i wysokość subwencji przez Skarb państwa na ten cel udzielonej, przedstawiają się przy 1. ha przeciętnie na 10 zł. 64 ct. a. w.

Do zalesienia użyto ogółem sadzonek 5,645.000 sztuk

z czego wypada na: sosnę 5,580.000 „

olchę 59.000 „

brzozę 6.000 „

Oprócz tego wydano bezpłatnie w powiecie Niskim ze szkółki w Jeżowem w skutek reskryptu Wysokiego c. k. Namiestnictwa z dnia 19. lutego 1894. L. 4550 gminie Raniżów sosny jednorocznej 40.000 sztuk do zalesienia gruntów gminnych.

W końcu zaznacza się, że subwencya ze strony Wysokiego Rządu na cele zalesienia udzieloną została z końcem r. 1894., a akcyja dalszych zalesień wydm piaszczystych w Galicyi będzie zależną od decyzji, jaką w tym względzie Wysokie c. k. Ministerstwo rolnictwa poweźmie, która to sprawa zostaje w związku z tutejszem sprawozdaniem z dnia 1. marca 1895. L. 80., którym program zalesień na rok 1895. Wysokiemu c. k. Namiestnictwu przedłożyłem.

